

УКРАЇНСЬКА
Лариса Олегівна
larisa_ukr@list.ru

УДК 336.74

ОСОБЛИВОСТІ ГРОШОВОГО ОБІГУ И ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ КОНВЕРТОВАНІСТІ ГРИВНІ

THE MONETARY CIRCULATION FEATURES AND THE PROBLEMS OF FORMATION OF HRYVNIA CONVERTIBILITY

д.е.н., професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Стаття присвячена визначенню змісту та суті особливостей грошового обігу. В статті обґрунтовані обмеження на використання національної валюти, а також проаналізовані особливості створення передумов конвертованості національної валюти.

Статья посвящена определению содержания и сути особенностей денежного обращения. В статье обоснованы ограничения на использование национальной валюты, а также проанализированы особенности создания предпосылок конвертируемости национальной валюты.

The present article is dedicated to determination of the monetary circulation features. The article substantiates restrictions on the use of the national currency and analyzes particularly the creation of the convertibility of the national currency assumptions.

Ключові слова: грошовий обіг, режим валютних операцій, конвертованість національної валюти

Ключевые слова: денежный оборот, режим валютных операций, конвертируемость национальной валюты

Keywords: cash flow, foreign exchange operations mode, the convertibility of the national currency

ВСТУП

В умовах сучасної світової кризи дуже гостро стає питання про реформування функціонуючої світової валютної системи, її окремих елементів, зокрема умов взаємного конвертування валют. Останні фінансово-економічні події свідчать про неспроможність Ямайської валютної системи забезпечити хоча б відносну стабільність валютно-економічних відносин у світі. Вивченням фінансового ринку та його складових присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: Б.С. Івасів, Д.І. Коваленко, Т.П. Куриленко, І.П. Косарева, О.В. Міняйло, В.І. Міщенко, М.В. Ніконова, О.П. Орлюк, М.І. Савлук, Н.В. Соловей та багато інших. М. Абрамова, Б. Вишивана та О. Куліков зазначають, що є функціональний та інституційний підходи до визначення поняття.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні основних проблем механізму конвертованості гривні.

МЕТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та Міжнародні стандарти аудиту.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення

РЕЗУЛЬТАТИ

До ключових вимог, які необхідні для успішного функціонування світової валютної системи,

відносяться забезпечення відповідної ліквідності, що припускає існування достатньої кількості валютних резервів як в центральних банках, так у комерційних, які беруть участь у торгах на світовому, регіональному та національному валютних ринках; ефективне функціонування механізму вирівнювання (регулювання), що передбачає проведення економічної і фінансової політики урядами країн, спрямованої на підтримання збалансування міжнародної системи платежів, регулювання платіжних балансів і збереження рівноваги на валютних ринках; впевненість суб'єктів валютно-економічних відносин у міжнародній валютній системі.

Режим валютних операцій на території України та загальні принципи валютного регулювання визначені ухваленим 19 лютого 1993 р. Декретом Кабінету Міністрів "Про систему валютного регулювання і валютного контролю", який з численними змінами і доповненнями діє досі. Стаття 3 Декрету визначає, що єдиним законним засобом платежу на території України є валюта України, яку приймають без обмежень для оплати будь-яких вимог та зобов'язань, якщо інше не передбачено цим Декретом, іншими актами валютного законодавства України [1].

Незважаючи на те, що в Україні є вагомі переваги у порівнянні з іншими державами для вкладання іноземного капіталу - вигідне географічне становище, ємкість внутрішнього ринку, досить багаті природні ресурси, кваліфікована і "дешева" робоча сила, - обсяг іноземних інвестицій в 3-7 разів менший у порівнянні з іншими країнами Східної Європи. Українське інвестиційне поле все ще вважається

несприятливим: відсутність правової бази, гра з оподаткуванням, недобросовісна конкуренція, організована злочинність, корупція і здріство, коли чиновники і мафія діють спільно і мало чим відрізняються між собою, відсутність права приватної власності на землю для іноземного інвестора тощо. Без подолання цих перешкод, чвар і суперечностей неможливо створити сприятливий інвестиційний клімат і зменшити дефіцит платіжного балансу, стабілізувати валютний курс.

Одне із обмежень на використання національної валюти України з кореспондентського рахунку банку-нерезидента стосується купівлі іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України. Крім того, що її можна здійснювати лише через той банк-резидент, у якому відкрито кореспондентський чи депозитний рахунок банку-нерезидента, НБУ дозволив купувати іноземну валюту лише тієї країни, де зареєстрований цей банк нерезидент [2].

Що ж стосується фізичних осіб-резидентів, то з їх поточних рахунків у національній валюті взагалі заборонено перераховувати кошти на будь-які рахунки фізичних осіб нерезидентів, крім рахунків нерезидентів-інвесторів [3]. Фізичні особи-нерезиденти також не можуть переказувати кошти в гривнях зі своїх поточних рахунків, відкритих у вітчизняних банках, за кордон.

Вільному руху готівкової національної валюти через державний кордон України також перешкоджають обмеження на її вивезення та ввезення, встановлені для фізичних та юридичних осіб [4]. Щодо юридичних осіб, то вони ввозять в Україну або вивозять за її межі через уповноваженого представника будь-яку суму на умовах письмового декларування митного органу в повному обсязі.

Під час проведення операцій з купівлі-продажу у фізичних осіб-резидентів та нерезидентів готівкової іноземної валюти за готівкові гривні або зворотного обміну фізичними особами-нерезидентами невикористаних коштів у гривнях на готівкову іноземну валюту, купівлі-продажу дорожніх чеків, а також конвертації готівкової іноземної валюти в іншу іноземну валюту на суму, що не перевищує 50 000 гривень, працівник банку або пункту обміну валюти повинен зазначити у відповідних довідках та квитанціях прізвище, ім'я, по батькові клієнта.

Створення передумов конвертованості національної валюти передбачає:

- 1) зміну відносин власності.
- 2) становлення реальних ринкових відносин.
- 3) виникнення конкурентоздатних виробництв і галузей, особливо орієнтованих на експорт, що допоможе протистояти іноземній конкуренції на внутрішньому ринку і послабити тиск на платіжний баланс з боку більш вільного імпорту і впливу прибутку іноземних учасників спільних підприємств.

4) здійснення заходів щодо врівноваження платіжного балансу, диверсифікація експорту, контроль над зростанням заборгованості, накопичення валютних резервів.

5) створення достатніх стимулів для залучення іноземного капіталу.

6) забезпечення сучасної інфраструктури грошово-кредитних відносин, недопущення довільного вилучення ресурсів у бюджет банків.

7) стабілізація внутрішньої економіки і фінансів, проведення ефективної антиінфляційної політики.

ВИСНОВКИ

В умовах розвитку глобалізаційних процесів країнам дуже важко огородити свої економіки від впливу несприятливих факторів світового ринку, тому їм необхідно враховувати можливий негативний вплив і розробляти спеціальні засоби економічної політики, які дозволяли запобігати негативним проявам світової господарської кон'юнктури і пристосовуватись до ситуації, що швидко змінюється.

Список використаних джерел

1. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лют. 1993 р. № 15-93 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/15-93>.

2. Положення про відкриття та функціонування в уповноважених банках України рахунків банків-кореспондентів в іноземній валюті та в гривнях : Постанова Правління НБУ від 26 берез. 1998 р. № 118 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0231-98>.

3. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постановою Правління НБУ від 12 лист. 2003 р. № 492 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.

4. Інструкція про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України: Постанова Правління НБУ від 27 трав. 2008 р. № 148 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08>.

5. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою : Постанова Правління НБУ від 10 серп. 2005 р. № 281 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0950-05>.

6. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України : Постанова Правління НБУ від 12 груд. 2002 р. № 502 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>.